

Parliament of Ukraine. Ofitsiyni vebportal of the parliament of Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian]

5. Prytyka, D. M. (2012). Sudova vlada Ukrainy na mezhi tretogo tysiacholittia [Judicial power of Ukraine on the threshold of the third millennium]. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva - Herald of economic justice*, 6, 24-35 [in Ukrainian]

6. Borysenko, A. (2012). Prysiaznaia pravda: sud prysiaznykh [Sworn truth: jury trial.]. *Yurydychna Praktyka - Legal Practise*, 2 (781), 9-14. [in Ukrainian]

7. Volosko, I. R. (2017). *Sud prysiaznykh v Ukraini: osoblyvosti formuvannia ta diialnosti* [Jury court in Ukraine: peculiarities of formation and activity]: dys. ... k.yu.n.: spets. 12.00.09. - kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist. Lviv [in Ukrainian]

8. Romaniuk, T. (2013). Ne zovsim prysiazni [Not exactly jurors]. *Viche - Viche*, 15. Retrieved from <http://www.viche.info/journal/3795/> [in Ukrainian]

9. Banhalorski pryntsyipy povedinky suddiv vid 19 travnia 2006 roku [Bangalore Principles of Judicial Conduct dated 19 May 2006]. Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy - *Verkhovna Rada of Ukraine. Official website of the Parliament of Ukraine. Ofitsiyni vebportal of the parliament of Ukraine.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (data zvernennia: 10.11.2023)

10. XI (cherhovyi) Zizd suddiv Ukrainy. Rishennia «Pro zatverdzhennia Kodeksu suddivskoi etyky» [XI (regular) Congress of Judges of Ukraine. Decision «On approval of the Code of Judicial Ethics»]. 22.02.2013. *Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy - Verkhovna Rada of Ukraine. Official website of the Parliament of Ukraine. Ofitsiyni vebportal of the parliament of Ukraine.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції: 6.11.2023

УДК 351.746.1

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-185-189

Терзі Олена Олександрівна,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри Національної безпеки, інституту безпеки,
ПрАТ "ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»
e-mail: terzi.elena@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4120-6526>

НАЦІОБЕЗПЕКОЗНАВСТВО В СИСТЕМІ НАУК

У статті досліджуються проблеми закономірностей забезпечення національної безпеки, а також внутрішньої будови нового міждисциплінарного напрямку науки про національну безпеку – націобезпекознавство.

Проведено аналіз останніх досліджень і публікацій, присвячених націобезпекознавству як окремого наукового напрямку. Зазначено, що дана наука зосереджена на розгляді питання про те, як утворюється система національної безпеки і що вона собою являє.

Встановлено, що націобезпекознавство перебуває на етапі становлення. Наголошено на особливе значення та актуальність системи знань про національну безпеку в сучасних умовах, яка має на меті пояснити зародження, існування та розвиток системи національної безпеки, виникнення загроз, їх передбачення та нейтралізацію. Проаналізовано місце націобезпекознавства в системі наук та його зв'язок з основними групами юридичних наук.

Ключові слова: безпека, національна безпека, наука, система наук, націобезпекознавство.

Terzi O. NATIONAL SECURITY KNOWLEDGE IN THE SYSTEM OF SCIENCES

The article examines the problems of regularities of ensuring national security, as well as the internal structure of the new interdisciplinary direction of the science of national security - national security studies.

An analysis of the latest research and publications devoted to national security studies as a separate scientific direction was carried out. It is noted that this science is focused on considering the question of how the national security system is formed and what it is.

It has been established that national security science is at the stage of formation. The special importance and relevance of the system of knowledge about national security in modern conditions is emphasized, which aims to explain the origin, existence and development of the national security system, the emergence of threats, their prediction and neutralization. The place of national security studies in the system of sciences and its connection with the main groups of legal sciences are analyzed.

Key words: security, national security, science, system of sciences, national security science.

Постановка проблеми. Проблеми забезпечення національної безпеки завжди приділялось багато уваги, оскільки вона належить до однієї з найдавніших проблем людства. На сьогодні категорія «безпека»

однозначно є багатограним феноменом, саме тому її сутність та зміст викликає інтерес дослідників з різних наукових напрямів.

В умовах становлення України як демократичної держави, її прагнення щодо вступу до євроатлантичних структур, а також бути повноправним членом ЄС кількість та якість загроз та небезпек, а також їх різноманітність суттєво збільшуються. Все це актуалізує проблему забезпечення національної безпеки, а її розв'язання пов'язано з необхідністю розроблення єдиної системи знань про національну безпеку, уніфікованого методологічного підходу до вивчення її складових, розроблення чіткого понятійно-категоріального апарату та методологічної бази, що можливо здійснити в межах такого наукового напрямку як націобезпекознавство.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання національної безпеки, її ознак, змісту чи структури розглянуті у працях таких дослідників, як Н.Нижник, Г.Ситник, В.Білоус, О.Гончаренко, В.Смелянов, Я.Лантінов, Г.Новицький, В.Пилипчук, В.Тацій, В.Тихий тощо. Останнім часом націобезпекознавство, з огляду на його актуальність, стало предметом наукового інтересу таких науковців, як: В. Горбуліна, А. Качинського, Б. Кормича, В. Ліпкана, Ю. Максименко та інших.

Мета статті – на основі аналізу останніх досліджень і публікацій сформулювати теоретичну та методологічну основу системи знань про національну безпеку та визначити її місце в системі наук.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом значного часу і до сьогодні накопичений обсяг людських знань про національну безпеку постійно збільшується. Накопичені сучасною наукою знання про національну безпеку становлять новий напрям дослідження, який має назву націобезпекознавство. Його поява зумовлена багатьма чинниками та нагальними потребами у повному та всебічному вивченні такого феномена як національна безпека. Даний термін походить від двох слів: лат. *natio* – нація, народ; укр. безпека, ... знавство – наука, вчення.

З приводу необхідності та важливості формування націобезпекознавства слушно вказують В.Ліпкан та Ю.Максименко. На думку авторів, проблемна ситуація у сфері національної безпеки, може бути усунена не фрагментарним висвітленням окремих питань у межах конкретної науки, а виключно на основі єдиної системи знань про національну безпеку — націобезпекознавства [1, с.8].

Науковий напрям про національну безпеку перебуває на етапі становлення, відтак логічним є той факт, що на сьогодні не до кінця сформований категорійно-понятійний апарат та методологічний інструментарій дослідження національної безпеки.

Націобезпекознавство — система знань, яка описує і пояснює сукупність явищ у сфері національної безпеки і зводить відкриті у цій галузі закони до єдиної стрункої органічної системи, об'єднаної загальною ідеєю побудови сильної і розвиненої, самостійної та незалежної держави [2].

Як зазначають дослідники, націобезпекознавство виступає в якості своєрідного поля концептуального аналізу, яке не вичерпується традиційними підходами, виробленими як у загальній теорії систем і соціального управління, так і традиційної теорії про безпеку життєдіяльності, а також сучасних досліджень у сфері безпеки [2, с.8].

Науковці у сфері дослідження національної безпеки вказують, що розвиток націобезпекознавства як наукового напрямку та навчальної дисципліни обумовлений низкою чинників, а саме: відсутність цілісної системи знань про феномен національної безпеки; відсутність підходів до формування механізмів вирішення проблем у сфері національної безпеки; недостатня розробленість питань управління знаннями у сфері національної безпеки; нарощування загроз та небезпек, які набувають глобального характеру; збільшення кількості та масштабності реалізованих небезпек та загроз; низька безпекова культура тощо [3, с.9-10].

Важливість та актуальність зосередження набутих знань у сфері національної безпеки та розробка подальших перспективних досліджень та рекомендацій у цій сфері, зумовлює потребу у визначенні місця націобезпекознавства серед наукових напрямів і дисциплін, об'єктом яких є суспільні відносини у сфері національної безпеки, сфера національної безпеки, національна безпека як правове благо тощо. Відтак, генеза, сучасне функціонування та можливі шляхи подальшого розвитку націобезпекознавства як самостійного міждисциплінарного наукового напрямку в сучасних умовах є актуальним і практично важливим завданням.

Націобезпекознавство, як міждисциплінарний науковий напрям, використовує знання та методи багатьох наук – природничих, технічних, суспільних наук. Зокрема:

- управління та інформатики (кібернетика, теорія соціального управління, теорія інтегральних систем, теорія автоматичних систем і роботів, теорія прийняття рішень, теорія ігор, теорія катастроф, теорія криз, теорія систем, теорія ефективності, дослідження операцій, теорія метамоделювання, теорія мотивації, теорія розвитку, теорія відображення, теорія функціональних систем, теорія генетичної інформації, теорія гіперсистем, теорія макросистем тощо);

- фізики (теорія дисипативних структур, теорія лазерів, теорія оптимальності, ядерна фізика і ядерна енергетика, загальна і прикладна фізика елементарних часток і твердого тіла, радіоелектроніка, спектроскопія, фізика атмосфери, фізика землі, статистична фізика, квантова механіка);

- біологи і фізіології (генетика, теорія еволюції, екологія, нейрофізіологія, теорія еволюційної епістемології, теорія коеволуції, еволюційна морфологія);

- математики (методи математичного системного аналізу, математична статистика і теорія ймовірностей, математичне моделювання, теорія бифуркацій, теорія ризику, теорія дисипативних структур, теорія множин);
- хімії (теорія хімічних і фізико-хімічних реакцій, хімія процесів і матеріалів, органічна та неорганічна хімія, біохімія);
- машинобудування (аналіз і синтез складних систем, теорія надійності, кінематика і динаміка машин і механізмів);
- механіки (механіка рідин і газів, механіка твердого деформованого тіла);
- геології (комплексні методи геології, геофізики і геохімії, океанології);
- суспільствознавства (основи держави та права, філософії, соціології, геополітики, геоекономіки, геостратегії, теорія етногенезу) [2].

Таким чином, національно-безпекове пов'язане з багатьма науками та безперечно може вважатися між- та полідисциплінарною наукою. Національно-безпекове використовує набуті знання, поняття та категорії, вироблені наукою в цілому. Особливо застосовуються понятійно-категоріальний апарат таких наук як: філософія, управління, кібернетика, теорія держави та права, геополітика, біологія, генетика, розвідувальна та контррозвідувальна діяльність, міжнародне право, міжнародні відносини тощо. На наше переконання, тісний зв'язок даної науки спостерігається й з юридичними науками зокрема. Відтак, пропонуємо дослідити місце національно-безпекового в системі юридичних наук.

Варто зазначити, що юридична наука становить структуровану систему наукових знань з розгалуженою диференціацією на самостійні наукові галузі, підгалузі, інститути тощо. М. Костицький тлумачить юридичну науку як специфічного виду пізнавальну діяльність, спрямована на вироблення об'єктивних, правильних, обґрунтованих знань про право і державу, закономірність їх виникнення в соціумі та розвиток і функціонування [4, с. 4]. П. Рабінович юридичною наукою називає систему раціоналізованих соціально значущих знань про закономірності права і держави (право-державні закономірності), хоча позначає це явище іншим ім'ям – праводержавознавство [5, с. 206].

Незаперечним є той факт, що юридична наука становить певну систему, яка містить у своєму складі різні групи наук, що об'єднуються спільним предметом вивчення та дослідження. На сьогодні відсутній єдиний підхід серед науковців стосовно структурного наповнення юридичної науки. Відтак вказана система має свої особливості у кожного із дослідників.

Так, на думку частини дослідників, структуру (систему) юриспруденції складають такі юридичні науки: 1) історико-теоретичні науки (теорія права і держави, історія держави і права, історія вчення про державу і право, філософія права і соціологія права й ін.); 2) науки управлінського циклу (конституційне право, теорія управління, адміністративне право й ін.); 3) цивілістичні науки (цивільне право, цивільний процес, арбітражний процес, сімейне право та ін.); 4) криміналістичні науки (кримінальне право, кримінальний процес, виправно-трудове право й ін.); 5) прикладні науки (судова медицина, судова психологія, судова бухгалтерія й ін.) [6, с. 16].

Юридична енциклопедія за редакцією Ю.Шемшученка містить визначення юридичної науки як сукупності її окремих галузей, кожна з яких вивчає відповідні аспекти держави і права. Ці галузі класифікуються на такі групи: а) юридичні науки теоретичного та історичного профілю (теорія держави і права, історія держави і права, історія політичних і правових учень тощо); б) галузеві юридичні науки (конституційне право, трудове право тощо); в) спеціальні (криміналістика, кримінологія, судова психологія тощо) [7, с.472]. Можна зазначити, що дана класифікація вбачається однобічною, оскільки залишає поза увагою значну кількість інших важливих елементів системи юридичної науки, як-то науки міжнародного права, філософію та соціологію права тощо.

Більш розширеною вважаємо класифікацію юридичних наук, наведену П.Рабіновичем. Вчений виділив наступну багатогранну систему юридичної науки, зосереджуючись на таких основних елементах: а) за формою відображення державно-правових явищ – судження про минулі, теперішні, майбутні (прогнозні) факти державно-правової дійсності, уявлення про державно-правові явища; б) залежно від безпосереднього предмета дослідження – науки теоретико-історичні, галузеві, міжгалузеві (наука екологічного права), прикладні (судова психіатрія), міжнародно-правові (наука міжнародного публічного та міжнародного приватного права); в) залежно від конкретного елемента предмета дослідження – вчення про право, вчення про правове (юридичне) регулювання, вчення про державу, вчення про правосвідомість, вчення про юридичну науку (теорія правознавства); г) залежно від аспекту вивчення державно-правових явищ – онтологія права і держави (вивчення їх існування як реальних феноменів у «статичі»), філософія держави і права (вчення про їх необхідність, призначення для людини і суспільства, їх місце в соціо-культурній системі, серед здобутків людської цивілізації), аксіологія права та держави (вчення про значущість, цінність цих явищ для особи і суспільства), соціологія права і держави (знання про «динаміку», механізм і соціальні результати функціонування зазначених феноменів), гносеологія права і держави (знання про методологію і методику дослідження державно-правових явищ); д) за гносеологічним (пізнавальним) статусом знань – фактологічна, або емпірична, частина науки (знання про державно-правові факти), теоретична частина науки (категорії, поняття, теорії, концепції державно-правових явищ), практична частина (рекомендації, пропозиції стосовно вдосконалення держави і права, правового регулювання) [8, с.145-146].

Найбільш поширеною є наступна система юридичних наук, в якій виділяють такі основні групи:

- 1) історико-теоретичні науки: теорія держави та права, історія держави та права, історія вчень про державу і право;
- 2) галузеві науки, такі як: конституційне право, адміністративне право, кримінальне право, екологічне право, цивільне право тощо;
- 3) прикладні науки;
- 4) науки, що вивчають міжнародне право.

Націобезпекознавство у вказаній системі посідає особливе місце, оскільки пов'язане з усією системою юридичних дисциплін. Як стверджують науковці, цей зв'язок обумовлений тим, що, незважаючи на різні цілі науки націобезпекознавства та юридичних наук, ті й інші досліджують і регламентують відносини у сфері забезпечення національної безпеки за допомогою права, чим збагачують одне одного [2, с.36].

Теорія держави та права і націобезпекознавство поєднуються дослідженням таких понять, як «теорія національної безпеки», «концепція національної безпеки», «принципи національної безпеки», «доктрина безпеки», «понятійний апарат національної безпеки», «нормативно-правове забезпечення національної безпеки», «роль права в забезпеченні національної безпеки», «компаративне націобезпекознавство» тощо.

Націобезпекознавство суміжне з такими галузевими юридичними науками як адміністративне та конституційне право. Вказаний зв'язок пояснюється в першу чергу предметом дослідження цих галузей права. Конституційний та державний лад, система вищих органів управління, органи публічної адміністрації є центральними категоріями як конституційного та адміністративного права, так і науки, що вивчає національну безпеку.

Націобезпекознавство пов'язане також і з кримінальним правом в частині встановлення кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України. Так, Розділом 1 Особливої частини Кримінального кодексу України передбачено 11 діянь, які можуть кваліфікуватися як посягання на основи національної безпеки України (дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, державна зрада, колабораційна діяльність, пособництво державі-агресору тощо) та передбачені відповідні покарання.

Взагалі можна зазначити, що національна безпека пронизує майже усі сфери суспільного буття, пов'язана із забезпеченням безпеки окремого громадянина, суспільства і держави, а тому має той чи інший зв'язок з усіма галузевими науками.

Безперечно, що досліджувану науку в системі юридичних наук варто відносити до міжгалузевих та прикладних, оскільки нами вже було зазначено вище, що націобезпекознавство оперує поняттями та категоріями багатьох наукових сфер, і не тільки юридичних.

Відтак, націобезпекознавство є основою та підґрунтям для таких курсів як «Правове регулювання національної безпеки», «Менеджмент національної безпеки», «Военна безпека», «Фінансова безпека», «Економічна безпека», «Геополітична безпека», «Інформаційна безпека», «Психологічна безпека», «Безпека підприємництва», «Суспільна безпека», «Особиста безпека», «Управління національною безпекою», «Управління загрозами та небезпеками», «Системна безпека» тощо.

Також, націобезпекознавство не можливо уявити без використання та застосування знань з міжнародного права, оскільки питання безпеки вже давно вийшли з суто державного рівня на міжнародний, міждержавний. Національна безпека окремої країни в сучасних умовах неможлива без забезпечення, усвідомлення її на рівні міжнародних організацій та прийнятих відповідних міжнародних актів у цій сфері. На жаль, можна лише констатувати, що міжнародна система безпеки на сьогоднішній день вичерпала себе та потребує кардинального вдосконалення задля врегулювання не лише широкомасштабної військової агресії на території України але і світового порядку в цілому.

Висновки. Отже, націобезпекознавство становить собою сучасний актуальний міждисциплінарний напрям фундаментальної науки; це система знань, яка акумулює сукупність явищ у сфері національної безпеки, а також описує і пояснює їх зміст та сутність.

Націобезпекознавство – новий інтегрований науковий напрям, який спирається та використовує велику кількість наукових галузей; воно тісно пов'язане з природничими, технічними, суспільними науками, оскільки сфера національної безпеки пронизує майже усі сфери суспільного буття, пов'язана із забезпеченням безпеки як окремого громадянина, так суспільства і держави в цілому.

Особливе місце націобезпекознавство у системі юридичних наук, оскільки тісно пов'язане з кожною групою відповідних наук, доповнюючи та розкриваючи зміст один одного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ліпкан В., Максименко Ю. Націобезпекознавство: проблеми формування категорійно-понятійного апарату. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 8. С. 7-11.
2. Ліпкан В.А. Національна безпека України. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 552 с.
3. Основи національної безпеки: конспект лекцій / Укладач Олена Володимирівна Скорук. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2018. 131 с.
4. Костицький М.В. Філософські та наукознавчі проблеми юриспруденції (як науково-практичного комплексу) та окремих галузей юридичної науки. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2013. № 1-2. С. 3-10.

5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. Вид. 10-е, доповнене. Львів: Край, 2008. 224 с.
6. Гусарев С. Д., Олійник А. Ю., Слюсаренко О. Л. Теорія права і держави: навчальний посібник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. 270 с.
7. Юридична енциклопедія: в 6 т. / ред.-упоряд. Ю.С.Шемшученко. К.: «Українська енциклопедія», 2004. Т.6. 2004. 768 с.
8. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навчальний посібник. Харків: Консум, 2002. 160 с.

REFERENCES:

1. Lipkan, V., & Maksymenko, Yu. (2011). Natsiobezpekoznavstvo: problemy formuvannia katehoriino-poniatiinoho aparatu. [National security studies: problems of forming a categorical and conceptual apparatus]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. № 8. 7-11. [in Ukrainian].
2. Lipkan, V.A. (2006). Natsionalna bezpeka Ukrainy. [National security of Ukraine]. *Navchalnyi posibnyk*. 552. [in Ukrainian].
3. Ckoruk, O.V. (2018). Osnovy natsionalnoi bezpeky: konspekt lektsii. [Fundamentals of national security: lecture notes]. 131. [in Ukrainian].
4. Kostytskiy, M.V. (2013). Filosofski ta naukoznavchi problemy yurysprudentsii (iak naukovo-praktychnoho kompleksu) ta okremykh haluzei yurydychnoi nauky. [Philosophical and scientific problems of jurisprudence (as a scientific and practical complex) and individual branches of legal science]. *Filosofski ta metodolohichni problemy prava*. № 1-2. 3-10. [in Ukrainian].
5. Rabinovych, P. M. (2008). Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy. [Basics of the general theory of law and the state]. *navch. posibnyk*. Vyd. 10-e, dopovnene. 224. [in Ukrainian].
6. Husariev, S. D., Oliinyk, A. Yu., Sliusarenko, O. L. (2008). Teoriia prava i derzhavy. [Theory of law and the state]. *Navchalnyi posibnyk*. Vseukrainska asotsiatsiia vydavtsiv "Pravova yednist". 270. [in Ukrainian].
7. Shemshuchenko, Yu.S. (Ed.) (2004). Yurydychna entsyklopediia. [Legal encyclopedia]. «Ukrainska entsyklopediia». Т.6. 768. [in Ukrainian].
8. Rabinovych, P.M. (2002). Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy. [Basics of the general theory of law and the state]. *Navchalnyi posibnyk*. Kharkiv: Konsum. 160. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 6.11.2023

УДК 34.096

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-189-195

Артем'єва Анна Михайлівна,

аспірантка кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін

Інституту права та суспільних відносин

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

e-mail: falushi83@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0001-1391-5336>

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

У статті досліджено державну політику у сфері забезпечення права на освіту соціально вразливих верств населення, проаналізовано нормативно-правову базу України, яка має значний вплив на регулювання досліджуваного питання.

Автором привернуто увагу, що право на освіту є ключовим соціальним і культурним правом людини, закріпленим у Конституції України та численних міжнародних правовстановлюючих документах. Зауважено, що саме здобуття освіти представниками вразливих категорій населення значно розширяє їхні можливості та відкриває шлях до покращення їхніх життєвих умов та подолання несприятливих обставин, які роблять даних осіб вразливими.

На думку автора, соціально вразливі верстви населення - це групи людей, які потребують допомоги від держави для забезпечення реалізації ними прав та свобод з урахуванням умов складної життєвої ситуації в яких вони перебувають. Також виокремила соціально вразливі верстви населення для яких реалізації права на освіту є вкрай важливою. Проте такий перелік не може бути вичерпним, бо вразливість населення у період соціальних потрясінь, збройних конфліктів значно посилюється.

Привернуто увагу, що державна політика забезпечення права на освіту стосується не лише осіб, які мають фізичних вади, є малолітніми чи неповнолітніми тощо, але й інших осіб, що також потребують врегулювання їхнього права на освіту, а саме: особи, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк та внутрішньо переміщені особи.